

Fan o'qituvchi haqida ma'lumot

Mualliflar:	Djumaev Asqar Xaydarovich – "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasida katta o'qituvchisi;
Elektron pochta:	askardjumayev@gmail.com Tel: +998915265950
Tashkilot:	SamSI "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasida
Taqrizchilar:	Israkova S.A. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasida dotsenti. Arabov N.U. – Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universitetining "Inson resurslarini boshqarish" kafedrasida mudiri, iqtisod fanlari doktori, prof.

Ushbu Sillabus institut o'quv kengashi tomonidan tuzilgan, 2024 yil 25 avgustdagi 1-sonli majlis bayoni bilan tasdiqlangan. S - 18-15/3

"Raqamli iqtisodiyot" kafedrasining 2024 yil 29 avgustdagi 1-sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiyat bo'limi boshlig'i:

Shodmonov I.E.

Sirtqi bo'lim boshlig'i:

Abdulkarimov F.B.

"Raqamli iqtisodiyot" kafedrasida mudiri:

Mirzayev Q.J.

Muallif:

Djumayev A.X.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

O'quv-ishlari bo'yicha prorektor
Sharipov

« 29 avgust » 2024 yil

Ro'yxatga olindi: № S-18-15/3
2024 yil "29" avgust

YASHIL IQTISODIYOT

SILLABUS

Sirtqi ta'lim shakli uchun

Bilim sohasi: 300000 Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi: 310000 Ijtimoiy va xulq-atvoriga mansub fanlar
Ta'lim yo'nalishi: 60310100 Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

SAMARQAND – 2024

Modul / FAN SILLABUSI

Sirtqi ta'lim bo'limi

Ta'lim yo'nalishi: 60310100 – Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Fanning nomi:	Yashil iqtisodiyot
Fanning turi :	Majburiy
Fanning kodi:	GRECO6
Yil:	2
Semestr:	4
O'qitish shakli:	Sirtqi
semestr mashg'ulotlari uchun ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	12
Amaliy mashg'ulotlar	12
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	156
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Ta'lim tili:	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)

FM1	“Yashil iqtisodiyot” kursini o'rganishdan maqsad talabalarga iqtisodiy bilimlarning nazariy asoslari, yashil iqtisodiyotning asosiy tushunchalari va kategoriyalari, iqtisodiy qonunlar va tamoyillarni o'rgatish hamda ularni amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur bo'lgan asosiy bilimlar

1.	ECONTH06 Iqtisodiyot nazariyasi
2.	ECOB6 Tarmoqlar iqtisodiyoti
3.	ECOPOL6 Iqtisodiy siyosat

Ta'lim natijalari (TN)

Bilim nuqtai nazaridan:	
TN1	Yashil iqtisodiyot fani bo'yicha nazariy bilimlarni, amaliy ko'nikmalarni, yashil iqtisodiyotni xalqaro tamoyillarini bilish, atrof-muhitni muhofaza qilishga uslubiy yondashuvni egallash.
TN2	Yashil iqtisodiy rivojlanish bo'yicha ilmiy dunyoqarashni, atrof-muhitni

	muhofaza qilish asoslarini shakllanishi;
TN3	Yashil iqtisodiyotni shakllantirishning texnologik hisob-kitoblarni bajarish, o'z fikr va xulosalarini asoslash uchun o'quvchilar tafakkurini shakllantirish va rivojlantirish.
TN4	Yashil iqtisodiyot fani bo'yicha olingan nazariy va amaliy bilimlarni amaliyotda qo'llash qobiliyatini shakllanishi.
	Olingan ko'nikmalar nuqtai nazaridan:
TN5	Yashil iqtisodiyotning asosiy tushunchalarini tushunish; yashil iqtisodiyotning nazariy asoslari, maqsad va tamoyillarini bilish;
TN6	Yashil iqtisodiyotni shakllanishi jarayonlarida biznesning ijtimoiy mas'uliyatini tushunish va tashkilotlarning barqaror rivojlanishini yashil iqtisodiyot tamoyillari asosida boshqarish ko'nikmalari;
TN7	yashil iqtisodiyotni shakllantirish jarayonlarini mukammal bilish va uning uslublarini qo'llash ko'nikmalariga ega bo'lish;
TN8	Yashil iqtisodiyotni shakllanishi jarayonlarida energiya tejovchi texnologiyalarni bilish va joriy etish hamda qayta tiklanadigan energiya manbalariidan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish;
TN9	Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, chiqindilarni turlari bo'yicha farqlay olish va ularni qayta ishlash texnologiyalari haqida bilim va ko'nikmalarga ega bo'lish.

Fanning tarkibi

O'qitish shakli: Ma'ruza (M)		Soatlar miqdori
M1	“Yashil iqtisodiyot” fanining predmeti va vazifalari. Barqaror rivojlanishni ta'minlashda yashil iqtisodiyotning roli.	2
M2	Cheklangan resurslar va “yashil iqtisodiyot” ga o'tish zarurati. tamoyillari va dastaklari.	2
M3	Yashil iqtisodiyotga o'tish siyosati. “Yashil iqtisodiyot”ni tavsiflovchi ko'rsatkichlarning mohiyati.	2
M4	Yashil energiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar. Xalqaro tashkilotlarning “yashil iqtisodiyot”ni baholashda umumiy va alohida yondashuvi.	2
M5	“Yashil iqtisodiyot” uchun inson kapitalini shakllantirish.	2
M6	Yashil iqtisodiyotga asoslangan qishloq xo'jaligini va O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	2
JAMI		12
O'qitish shakli: amaliy (A)		
M1	“Yashil iqtisodiyot” fanining predmeti va vazifalari. Barqaror rivojlanishni ta'minlashda yashil iqtisodiyotning	2

Sirtqi ta'lim bo'limi

Ta'lim yo'nalishi: 60310100 – Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Fanning nomi:	Yashil iqtisodiyot
Fanning turi :	Majburiy
Fanning kodi:	GRECO6
Yil:	2
Semestr:	4
O'qitish shakli:	Sirtqi
semestr mashg'ulotlari uchun ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	12
Amaliy mashg'ulotlar	12
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	156
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Ta'lim tili:	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)

FM1	“Yashil iqtisodiyot” kursini o'rganishdan maqsad talabalarga iqtisodiy bilimlarning nazariy asoslari, yashil iqtisodiyotning asosiy tushunchalari va kategoriyalari, iqtisodiy qonunlar va tamoyillarni o'rganish hamda ularni amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur bo'lgan asosiy bilimlar

1.	ECONTH106 Iqtisodiyot nazariyasi
2.	ECOB6 Tarmoqlar iqtisodiyoti
3.	ECOPOL6 Iqtisodiy siyosat

Ta'lim natijalari (TN)

Bilim nuqtai nazaridan:	
TN1	Yashil iqtisodiyot fani bo'yicha nazariy bilimlarni, amaliy ko'nikmalarni, yashil iqtisodiyotni xalqaro tamoyillarni bilish, atrof-muhitni muhofaza qilishga uslubiy yondashuvni egallash.
TN2	Yashil iqtisodiyotni rivojlanish bo'yicha ilmiy dunyoqarashni, atrof-muhitni

	muhofaza qilish asoslarini shakllanishi;
TN3	Yashil iqtisodiyotni shakllantirishning texnologik hisob-kitoblarni bajarish, o'z fikr va xulosalarini asoslash uchun o'quvchilar tafakkurini shakllantirish va rivojlantirish.
TN4	Yashil iqtisodiyot fani bo'yicha olingan nazariy va amaliy bilimlarni amaliyotda qo'llash qobiliyatini shakllanishi.
	Olingan ko'nikmalar nuqtai nazaridan:
TN5	Yashil iqtisodiyotning asosiy tushunchalarini tushunish; yashil iqtisodiyotning nazariy asoslari, maqsad va tamoyillarini bilish;
TN6	Yashil iqtisodiyotni shakllanishi jarayonlarida biznesning ijtimoiy mas'uliyatini tushunish va tashkilotlarning barqaror rivojlanishini yashil iqtisodiyot tamoyillari asosida boshqarish ko'nikmalari;
TN7	yashil iqtisodiyotni shakllantirish jarayonlarini mukammal bilish va uning uslublarini qo'llash ko'nikmalariga ega bo'lish;
TN8	Yashil iqtisodiyotni shakllanishi jarayonlarida energiya tejovchi texnologiyalarni bilish va joriy etish hamda qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish;
TN9	Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, chiqindilarni turlari bo'yicha farqlay olish va ularni qayta ishlash texnologiyalari haqida bilim va ko'nikmalarga ega bo'lish.

Fanning tarkibi

O'qitish shakli: Ma'ruza (M)		Soatlar miqdori
M1	“Yashil iqtisodiyot” fanining predmeti va vazifalari. Barqaror rivojlanishni ta'minlashda yashil iqtisodiyotning roli.	2
M2	Chetlangan resurslar va “yashil iqtisodiyot” ga o'tish zarurati. tamoyillari va dastaklari.	2
M3	Yashil iqtisodiyotga o'tish siyosati. “Yashil iqtisodiyot”ni tavsiflovchi ko'rsatkichlarning mohiyati.	2
M4	Yashil energiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar. Xalqaro tashkilotlarning “yashil iqtisodiyot”ni baholashda umumiy va alohida yondashuvi.	2
M5	“Yashil iqtisodiyot” uchun inson kapitalini shakllantirish.	2
M6	Yashil iqtisodiyotga asoslangan qishloq xo'jaligini va O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	2
JAMI		12
O'qitish shakli: amaliy (A)		
M1	“Yashil iqtisodiyot” fanining predmeti va vazifalari. Barqaror rivojlanishni ta'minlashda yashil iqtisodiyotning	2

	roli.	
M2	Cheklangan resurslar va "yashil iqtisodiyot" ga o'tish zarurati, tamoyillari va dastklari.	2
M3	Yashil iqtisodiyotga o'tish siyosati. "Yashil iqtisodiyot"ni tavsiflovchi ko'rsatkichlarning mohiyati.	2
M4	Yashil energiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar. Xalqaro tashkilotlarning "yashil iqtisodiyot"ni baholashda umumiy va alohida yondashuvi.	2
M5	"Yashil iqtisodiyot" uchun inson kapitalini shakllantirish. Yashil iqtisodiyotga asoslangan qishloq xo'jaligini va O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	2
JAMI		12
HAMMASI		24

Ta'lim strategiyasi

"Yashil iqtisodiyot" fanini o'qitish kredit tizimi bo'yicha o'qishda ma'ruzalar, amaliy mashg'ulotlar, taqdimotlar, shuningdek, mustaqil bajarish uchun topshiriqlarni o'z ichiga oladi. Ma'ruzada ko'rsatilgan mavzular bo'yicha nazariy va amaliy ma'lumotlar berilib, amaliy ish uchun o'quv materiallari taqdim etiladi, amaliy ishlarni bajarish va natijalarni hisoblash tartibi tushuntiriladi. Talabalar fan bo'yicha o'quv materiallarini auditoriyada o'rganadilar va mustaqil ishlar talabalar tomonidan individual ravishda amalga oshiriladi. Talabalar uchun quyidagi materiallar mavjud:

- ma'ruza matnlari elektron shaklda;
- Har bir mavzu bo'yicha taqdimot slaydlari;
- Amaliy mashg'ulotlarni bajarish bo'yicha ko'rsatmalar;
- har bir fan mavzusi bo'yicha topshiriq va test mashqlari;
- Darslik va o'quv qo'llamalar elektron shaklda.

Nazariy tayyorgarlik jarayonida talabaga fanga oid zarur tushunchalar beriladi. Talabalar mavzuni yanada mustahkamlash uchun taqdimotlar, darsliklar, o'quv qo'llamalar va boshqa o'quv materiallaridan foydalanishlari tavsiya etiladi. Har bir mavzudan so'ng o'quvchilarning fanlarni o'zlashtirganliklarini tekshirish uchun test topshiriladi.

Amaliy mashg'ulotlar davomida talabalarga har bir mavzu bo'yicha topshiriqlarni bajarish bo'yicha materiallar, taqdimotlar va yo'riqnomalar hamda mavzuni o'zlashtirishlarini tekshirish uchun topshiriqlar beriladi.

Yakuniy imtihonga fanning barcha mavzularini to'liq o'zlashtirgan va baho olgan talabalar ruxsat etiladi.

№	Mustaqil ta'lim (MT)	Soatlar miqdori
MT1	"Yashil iqtisodiyot" fanining predmeti va vazifalari	6
MT2	Barqaror rivojlanishni ta'minlashda yashil iqtisodiyotning roli	6
MT3	"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zarurati, tamoyillari va	6

	dastklari.	
MT4	Cheklangan resurslar va "yashil iqtisodiyot" ga o'tish zarurati.	6
MT5	"Yashil iqtisodiyot"ni baholash amaliyoti va ko'rsatkichlari	6
MT6	Yashil iqtisodiyotga o'tish siyosati.	6
MT7	"Yashil iqtisodiyot"ni tavsiflovchi ko'rsatkichlarning mohiyati.	6
MT8	Xalqaro tashkilotlarning "yashil iqtisodiyot"ni baholashda umumiy va alohida yondashuvi.	6
MT9	Yashil iqtisodiyotga o'tishni moliyalashtirish.	6
MT10	Yashil moliya tizimining tuzilishi va joriy etilishi	6
MT11	Yashil energiya barqaror iqtisodiy rivojlanish omili sifatida	6
MT12	Yashil energiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar	6
MT13	Yashil iqtisodiyotning axborot resurslari.	6
MT14	"Yashil iqtisodiyot" uchun inson kapitalini shakllantirish.	6
MT15	Yashil iqtisodiyotga asoslangan qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirish	6
MT16	O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	6
MT17	Milliy iqtisodiyotning yashil rivojlanishini ijtimoiy jihatlar:	6
MT18	Milliy iqtisodiyotni yashil rivojlanishining iqtisodiy jihatlar	6
MT19	"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish tamoyillari.	6
MT20	O'zbekiston Respublikasida milliy iqtisodiyotni yashil rivojlantirishning ekologik va ijtimoiy shart-sharoitlari	6
MT21	O'zbekiston Respublikasida milliy iqtisodiyotni yashil rivojlantirishning siyosiy va huquqiy shart-sharoitlari	6
MT22	Yashil ish o'rinlari va ta'lim o'rtaidagi o'zaro bog'liqlik	6
MT23	"Yashil iqtisodiyot" va "yashil o'sish"	6
MT24	"Yashil iqtisodiyot"ni tavsiflovchi ko'rsatkichlarning mohiyati.	6
MT25	"Yashil iqtisodiyot"ga yondashuvlarni tavsiflovchi ko'rsatkichlar tizimini aniqlash.	6
MT26	"Yashil iqtisodiyot"ning o'sishini ta'minlaydigan iqtisodiy o'sishning zamonaviy modellari va ularning iqtisodiy ko'rsatkichlari	6
JAMI		156

Asosiy adabiyotlar:

1.	Vahobov A.V., Xojibakiev Sh.X., Toshmatov Sh.A., Bo'taboyov M.T. Yashil iqtisodiyot. Darslik. -T.: "Universitet". 2020. 296 bet.
2.	Sh.A.Mutalov, T.T.Tursunov, M.M. Niyozaeva, K.M. Odilova, B.Z.

	Zainiddinova, A.A. Maqsudova, "Sanoat ekologiyasi (atrof-muhitni muhofaza qilish)". Darslik. "O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi" nashriyot-matbaa birlashmasi. 2020. 360 bet.
3.	Turobjonov S.M. va boshqalar. Sanoat chiqindilarini qayta ishlash texnologiyasi. - Darslik. T.: Faylasuflar jamiyati, 2011. 180 bet.
4.	Qosimova S., Shokirova Sh. Atrof-muhitni muhofaza qilish. O'quv qo'llanma. T.: 2005 yil.
Qo'shimcha adabiyotlar:	
1.	O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – T. 2023 yil
2.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birlig quramiz 488b., T. "O'zbekiston", 2017. 10b.
3.	Ergashev T., Ergashev A. Ekologik xavfsizlik atrof-muhitdagi shaxsdir. - O'quv qo'llanma. T.: Chinor ENK, 2007. 155 b. 104
4.	O'zbekiston Respublikasining "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonuni, 1-jild. "Adolat" 2010 yil

Axborot manbalari:

1. www.gov.uz
2. www.lex.uz
3. www.akbtuz

Tabalarning fanni o'zlashtirishini nazorat qilish uchun quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 ball olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga mos kelishi

kerak:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq qamrab oladi;
- ilmiy xususiyat va mantiqni saqlab qolgan holda ilmiy mavzularni taqdim etishda ilmiy xatolar va chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- fandagi fan materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyatini aniq tushunadimi;
- fan doirasida mustaqil va erkin fikrlash qobiliyatini namoyon qila oladi;
- savollarga aniq va aniq javob berish;
- konspekt puxta tayyorlangan bo'lsa;
- va aniq bajarilgan mustaqil topshiriqlar;
- fanga oid qonunlar va boshqa huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;

tarixiy jarayonlarni sharhlay olsa.

b) 4ball olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi kerak:

- ilmiy mavzularni tavsiflashda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymaydi;
- fan mazmunining amaliy ahamiyatini tushundimi;
- o'quv rejasini doirasida fan bo'yicha berilgan topshiriqlar va topshiriqlar;
- fan savollarga to'g'ri javob bera oladi;

- agar u mavzu bo'yicha konspektini diqqat bilan tuzgan bo'lsa;
 - fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni bajarganni;
 - fanga oid qonunlar va boshqa huquqiy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- c) 3 ball olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi kerak:

- agar u fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fanga oid mavzularni tor doirada tushuntirish va tushuntirishda qandaydir chalkashlikka yo'l qo'yiladimi;
- bayonot ravon emas;
- ilmiy savollarga murakkab va chalkash javoblarni olsangiz
- agar mavzu bo'yicha matn to'g'ri formatlanmagan bo'lsa.

d) Quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqsiz 2 ball bilan baholanishi mumkin:

- fan o'qitishga tayyorgarlik bo'lmasa;
- fan o'rgatish haqida tasavvurga ega bo'lmasa;
- agar u mavzu matnlarini boshqalardan ko'chirganligi sezilsa;
- fan matnida jiddiy xato va noaniqliklar mavjud;
- fanga oid savollarga javob bo'lmasa;
- fanni bilmasa.

Agar talaba Hemis tizimi yordamida baholansa, ular quyidagicha baholanadi:

0 dan 59 ballgacha, - 2 ball, 60 dan 69 ballgacha, - 3 ball,
70 dan 89 ballgacha - 4 ball, 90 dan 100 ballgacha - 5 ball.